

**MINISTRY OF HIGHER EDUCATION,
SCIENCE AND INNOVATIONS OF THE
REPUBLIC OF UZBEKISTAN**

BUKHARA STATE UNIVERSITY

**“ISSUES AND CHALLENGES OF MODERN
LINGUISTICS IN NEW UZBEKISTAN:
LINGUOCULTUROLOGICAL,
PRAGMALINGUISTIC,
NEUROPSYCHOLINGUISTIC AND
LINGUOFOLKLORISTIC APPROACHES”**

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC &
THEORETICAL CONFERENCE**

PKP|INDEX

BUKHARA -2024

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

**“YANGI O‘ZBEKISTON TILSHUNOSLIGIDA
LINGVOKULTUROLOGIYA, PRAGMALINGVISTIKA,
NEYROPSIXOLINGVISTIKA VA LINGVOFOLKLORISTIKA
SOHALARINING DOLZARB MUAMMOLARI”**

(Filologiya fanlari doktori, professor R.R. Boboqalonov tavalludining 65 yilligiga bag' ishlanadi)

**XALQARO ILMIIY-NAZARIY ANJUMAN
MATERIALLAR TO‘PLAMI**

©Buxoro davlat universiteti
©Fransuz filologiyasi kafedrası

Buxoro-2024

UO'K 81'373

81.1-3

G 13

Yangi O'zbekiston tilshunosligida lingvokulturologiya, pragmalingvistika, neyropsixolingvistika va lingvofolkloristika sohalarining dolzarb muammolari (Filologiya fanlari doktori, professor R.R.Bobokalonov tavalludining 65 yilligiga bag'ishlanadi): maqola va tezislar to'plami, to'plovchi hamda nashrga tayyorlovchilar: O.O.Bobokalonov, N.B.Kuldasheva, N.N.Abdullayeva; Buxoro; "Durdona" nashriyoti, 2024 yil, 856 bet.

KBK 81.1-3

❖ Filologiya fanlari doktori (DSc), professor **R.R. Bobokalonov** umumiy tahriri asosida

Bosh muharrir:

O.O. Bobokalonov, f.f.f.d. (PhD), dotsent

Mas'ul muharrirlar:

M.H.Xamidova, f.f.f.d. (PhD), dotsent

M.M.Jo'rayeva, f.f.f.d. (PhD), dotsent

D.B.Narzullayeva, Fransuz filologiyasi kafedrasida tadqiqotchisi

Texnik muharrirlar:

B.Q.Akramov, Fransuz filologiyasi kafedrasida tadqiqotchisi

R.O.Bobokalonov, Fakultetlararo chet tillar kafedrasida tadqiqotchisi

S.T.Temirov, Fransuz filologiyasi kafedrasida ilmiy-texnik assistenti

Tahririyat manzili:

Buxoro davlat universiteti, M.Iqbol ko'chasi 11-uy

Tashkiliy qo'mita manzili:	Tashkiliy qo'mita mas'uli:
Buxoro davlat universiteti Buxoro shahar M.Iqbol ko'chasi 11-uy. Tel: (+998) 65 221-29-14 Fax: 8(365) 221-27-07 Elektron pochta manzili: buxdu_rektor@buxdu.uz	Fransuz filologiyasi kafedrasida mudiri Bobokalonov Odilshoh Ostonovich Tel: (+998) 91 242-33-32 (+998) 97 304-33-32 Telegram ID: @OdilshohOstonovich Elektron pochta manzili: o.o.bobokalonov@buxdu.uz

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2024 yil 20-martdagi 76-son farmoyishining 1-ilovasi "2024 yilda xalqaro miqyosida o'tkaziladigan ilmiy va ilmiy-texnik tadbirlar rejasi"ga ko'ra anjuman o'tkazildi va chop etildi

ISBN 978-9943-6197-4-6

@buxdu_uz

buxdu1

buxdu

@buxdu.uz-official

BuxDU Matbuot xizmati

@buxdu_uz

buxdu1

buxdu

@buxdu.uz-official

BuxDU Matbuot xizmati

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi Buxoro davlat universiteti tomonidan "Yangi O'zbekiston tilshunosligida lingvokulturologiya, pragmlingvistika, neyropsixolingvistika va lingvofolkloristika sohalarining dolzarb muammolari" mavzusidagi xalqaro ilmiy-nazariy anjuman 2024-yil 16-17-aprel kunlari o'tkazildi. Mazkur Xalqaro anjumanimizda Oliy o'quv yurtlari hamda ilmiy-tekshirish instituti olimlari, yetuk mutaxassislar, stajyor-tadqiqotchi-izlanuvchilar, talabalar, xorijiy mamlakat olimlari ishtirok etishdi.

Anjuman maqsadi tilshunoslik, lingvomadaniyatshunoslik, pragmlingvistika, neyropsixolingvistika va lingvofolkloristika sohalaridagi taniqli tadqiqotchilar va mutaxassislarni birlashtirgan yuqori darajadagi akademik almashinuvlar ta'minlashdan iborat.

Anjumanda muhokama qilingan yo'nalishlar va sohalar:

❖ TILSHUNOSLIK

- ❖ Nazariy tilshunoslik
- ❖ Amaliy tilshunoslik
- ❖ Qiyosiy tilshunoslik
- ❖ Chog'ishtirma tilshunoslik
- ❖ Umumiy tilshunoslik
- ❖ Matn tilshunosligi
- ❖ Zamonaviy tilshunoslik
- ❖ Tarixiy tilshunoslik

❖ ADABIYOTSHUNOSLIK

- ❖ Lingvofolkloristika
- ❖ Lingvopoetika

❖ TIL VA PEDAGOGIK TA'LIM

- ❖ Pedagogika
- ❖ Didaktika

- ❖ Lingvomadaniyatshunoslik
- ❖ Psixolingvistika
- ❖ Neyrolingvistika
- ❖ Neyropsixolingvistika
- ❖ Pragmlingvistika
- ❖ Etnolingvistika
- ❖ Sotsiolingvistika
- ❖ Kognitiv lingvistika

- ❖ Lingvostilistika
- ❖ Narratologiya

- ❖ Metodologiya
- ❖ Metodika

Ilmiy-nazariy anjuman quyidagi sho'balarda ish olib bordi:

1-SHO'BA. ZAMONAVIY TILSHUNOSLIK VA LINGVOMADANIYATSHUNOSLIK MASALALARI:

O'zbek va xorijiy tillar muhitida vujudga kelgan zamonaviy til yo'nalishlari, sintaktik va semantik rivojlanishlarni chuqur tahlil qilish hamda til va madaniyatni o'zida mujassamlashtiruvchi ilg'or tilshunoslikning dolzab muammolari tadqiqi yoritiladi.

2-SHO'BA. NEYROPSIXOLINGVISTIKA VA PRAGMALINGVISTIKA DOIRASIDAGI ILMIY IZLANISHLAR:

Tilshunoslikning turli ijtimoiy-madaniy sharoitlarida tilning pragmatik qo'llanilishiga oid tadqiqotlar hamda Yangi O'zbekistonga xos bo'lgan lingvistik jihatlar va neyropsixologik faoliyati o'rtasidagi aloqalarni o'rganishga urg'u beriladi.

3-SHO'BA. ZAMONAVIY ADABIYOTSHUNOSLIK VA LINGVOFOLKLORISTIKA TADQIQOTLARI:

O'zbek xalq og'zaki ijodi va jahon folklorida ildiz otgan til an'alarini tekshirish, ayniqsa, og'zaki rivoyatlarga va lingvistik avloddan avlodga o'tishga jihatlariga e'tibor qaratiladi.

4-SHO'BA. TIL VA TA'LIM:

Tilshunoslik, filologiya va barcha ta'lim sohaları oldida turgan farqli va mushtarak ilmlarni tadqiq etishga asosiy urg'u beriladi.

MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND INNOVATIONS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN
BUKHARA STATE UNIVERSITY
FRENCH PHILOLOGY DEPARTMENT

“Issues and challenges of modern linguistics in new Uzbekistan: Linguoculturological, pragmalinguistic, neuropsycholinguistic and linguofolkloristic approaches”

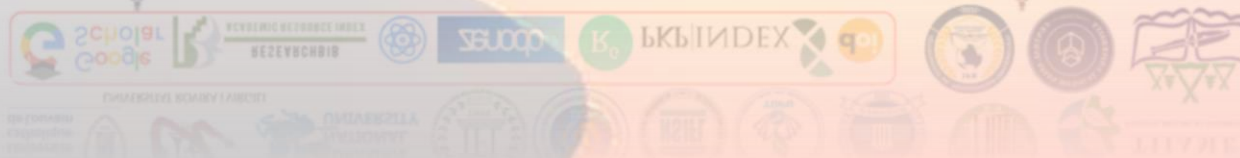
INTERNATIONAL SCIENTIFIC & THEORETICAL CONFERENCE

April 16-17, 2024
Bukhara

Participating
Higher Education Institutions
countries

Uzbekistan, France, Great Britain, Russia, China, Cameroon, Germany, Italy, Spain, Belgium, South Korea, Kazakhstan, Tajikistan, Kyrgyzstan

BUXORO DAVLAT
PEDAGOGIKA
INSTITUTI
2021

SUMMARY

MUNDARIJA

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Avant-propos Foreword Vorwort Пролог Prefazione</i>	12
<i>Khamidov Obidjon Khafizovich. Entre France et Ouzbékistan, perspective de la coopération dans l’enseignement supérieur</i>	17
<i>Rasulov T.H. La persévérance dans la connaissance et le dévouement à l’éducation ouvrent les portes de l’avenir avec sagesse et érudition</i>	21
<i>Ataboyev N.B. The pursuit of knowledge, dedication to teaching, and unwavering commitment to academic excellence define the legacy of Bobokalonov Ramazon Rajabovich</i>	22
1-SHO‘BA. ZAMONAVIY TILSHUNOSLIK VA LINGVOMADANIYATSHUNOSLIK MASALALARI	23
<i>Alex Cormanski. Fondements linguistiques et culturels des jeux didactiques modernes</i>	24
<i>Bobokalonov O.O. Modern scientific research directions and perspectives of linguoculturology</i>	30
<i>Bobokalonov P.R. O‘zbekcha-fransuzcha kanonik modeli so‘z-gaplarning differentsiyasi</i>	39
<i>Bobokalonov R.R. & Istamova G.I. Substansial tilshunoslikda sodda gap qurilishi talqini</i>	45
<i>Davletov K.K. Fransuz tilida “peur” konseptiga kiruvchi fe’llar</i>	51
<i>Egamberdiyev J.J. & Egamberdiyeva I.A. Metaphor is a mirror of language, culture and spirituality</i>	56
<i>Fayzulloyev M.B. & Raximov M.M. “Yo‘l” konseptosferasining genezisi va rivoji</i>	64
<i>Khamidova M.H. Expression de métonymes dans des formes et des styles traditionnels</i>	68
<i>Hojiyeva G.S. & Abduraximova M.D. The role of art terminology in Linguistics</i>	74
<i>Hojiyeva G.S. & Shirinova G.L. Fransuz tilidagi iboralarning leksik-semantik xususiyatlari</i>	79
<i>Jo‘rayeva M.M. & Sodiqov M.S. Fransuz va o‘zbek tillari leksik tejankorlik hamda ortiqchalik xususiyatlari</i>	83
<i>Jo‘rayeva M.M. Fransuz gazeta sarlavhalarida intertekstuallik</i>	87
<i>Jo‘rayeva M.M. & Islomova S.Z. Fransuz gazeta sarlavhalarining asosiy turlari</i>	92
<i>Juraeva N.Sh. & Akhmadova Sh.O. The phenomenon of taboo in French linguistics</i>	97
<i>Juraeva N.Sh. & Khamidova O.H. The phenomenon of dysphemism in French linguistics</i>	102
<i>Juraeva N.Sh. & Rakhmatova F.A. Semantic features of euphemisms in French</i>	108
<i>Kamolova S.J. Le caractère lexicque et sémantique des noms propres français</i>	112
<i>Koci B. & Bobokalonov O.O. Les fondements et les évolutions de la linguistique française: perspectives historiques, géographiques et contemporaines</i>	118
<i>Ламуфова К. Трактовка категории побудительной модальности в разно-системных языках</i>	125
<i>Mamadaliev A. Exploring the role of language in shaping cultural identity: a linguoculturological perspective</i>	129
<i>Nakhracheva G.L. Verbal metaphors of pain in the Ob-Ugric languages</i>	137
<i>Narzoullaeva D.B. & Fayzoullaeva M.I. Histoire de la recherche théolinguistique</i>	146
<i>Narzoullaeva D.B. & Narzoullaeva N.N. Développement de la théolinguistique en Occident</i>	150
<i>Nasimova F.S. Lexical-semantic characteristics of French culinary terms</i>	155
<i>Nasimova F. & Ahmadov Q. Tilshunoslik yangi sohalariga oid dolzarb muammolar tahlili</i>	160
<i>Nasimova F.S. & Haydarova N.J. Fransuz va o‘zbek tillarida pazandachilik terminlari ishlatilishining leksik-semantik usullari</i>	164

<i>Nishonov P.P.</i> Rus va slavyan antroponimlarining milliy – madaniy qirralari.....	169
<i>Sanoqulov J.X.</i> Zamonaviy tilshunoslik multimadaniy muhitining fransuz nutqidagi ta’sir ko’lami.....	173
<i>Sanakulov H.Kh.</i> Évolution sémantique des termes psychologiques en français au cours des dernières décennies.....	181
<i>Sayfullayev B.N. & Abdusalomova M.A.</i> O‘zbek va fransuz tillarida so‘roq gaplarning yasalishi va o‘zlashtirmalik xossalari.....	190
<i>Sayfullayev B.N. & Isroilova X.N.</i> O‘zbek va fransuz tillari ot so‘z birikmali gap va o‘zlashtirmalik xossalari....	194
<i>Sayfullayeva R.R.</i> Milliy tilimizni yuksaltirish davri	199
<i>Sodiqov M.S.</i> Fransuz va o‘zbek tillarida tejamkorlik va ortiqchalikning ifodalanishi.....	204
<i>Tairova M.Kh. & Hakimov B.S.</i> Caractéristiques sémantiques des termes pharmaceutiques en langues russe et français.....	208
<i>Teshaeva D.</i> Linguistic and cultural challenges in the field of linguoculturology in contemporary Uzbekistan.....	213
<i>To‘yboeva Sh. R. & Normurotova F.O’.</i> Qiyosiy tillar kesimida ko‘plik kategoriyasining badiiy kontekstda namoyon bo‘lishi.....	216
<i>Turgunbaeva G.T.</i> Analyzing gastronomic tourism terms and conditions.....	222
<i>Умурзакова Ш.Г.</i> Направления современной лингвистики: язык и культура.....	228
<i>Usmonova N.S.</i> Fransuz an’alarida “Vodiy nilufari - le muguet de mai”ning madaniy-tarixiy timsoli.....	232
<i>Valieva N.Z</i> Linguocultureme as a fundamental concept in Linguoculturology (on the material of English, Russian and Uzbek languages).....	237
<i>Xolova Sh.D. & Rahmatova M.H.</i> Salbiy emotiv frazemalar tarjimasida lingvomadaniy xususiyatlar.....	241
<i>Xusinova Sh.X.</i> Sociocultural significance and communicative function of nicknames in the English language...245	
<i>Yakubov J.A.</i> Ayollar nutqidagi “va’da berish” leksemasi tarjimada ifodalanishining funksional semantik xususiyatlari	250
<i>Yang Bai (Ян Бай)</i> Анализ национально-культурных особенностей фразеологизмов с компонентом-лошадью в китайском языке.....	255
<i>Yaxshiboev M.D.</i> Siyosiy lingvistikaning rivojlanish bosqichlari.....	261
<i>Zokirova D.M., Djumabaeva M.A. & Salimova M.S.</i> Cognitive linguistics and Concept.....	266
<i>O‘rinboeva G.D.</i> Turli tizimli tillarda so‘z fonologik strukturasi xususiyatlari qiyosiy tadqiqi (ingliz va o‘zbek tillari misolida).....	273
2-SHO‘BA. NEYROPSIXOLINGVISTIKA VA PRAGMALINGVISTIKA DOIRASIDAGI ILMIY IZLANISHLAR.....	279
<i>Akramov B.Q. & Abdullayeva A.U.</i> Interprétation sociale du lexique français des marchés et des processus commerciaux.....	280
<i>Akramov B.Q. & Muhidov A.Sh.</i> Caractéristiques étymologiques de la terminologie commerciale en français.....	287
<i>Adizova O.I. & Gulyamova R.K.</i> Fransuz tilida “fidélité” (sadoqat) termini ishtirokidagi iboralarning leksik-semantik tahlili.....	294
<i>Adizova O.I. & Rahmatova Z.M.</i> Fransuz tilida sifatlarning grammatik kategoriyalari.....	300
<i>Alimova S.S.</i> Murojaat shakli sifatida qo‘llaniluvchi turdosh otlarning pragmatik aspekti.....	305

<i>Asadov T.H.</i> Etnofrazemalar lingvokulturologiyaning obyektii sifatida.....	309
<i>Asronova M.M.</i> The importance of determining the individuality of discourse or the topic area of discourse.....	316
<i>Axmedov Sh.I.</i> The emergence of the term neologism and its various forms.....	322
<i>Ахунжонова Х.А. & Бурхонова Г.Г.</i> Особенности способов образования медицинских терминов на основе латинского языка.....	326
<i>Bobokalonov O.O., Suvonova M.G' & Madiyorova Ch.Z.</i> Approche cognitive de la sémantique des termes psychologiques en français.....	334
<i>Bobokalonov R.O.</i> Pragmatic analysis of medical terminology in French and Uzbek languages.....	343
<i>Bobokalonov R.R.</i> Imo-ishora tizimi va tana tili modeli.....	352
<i>Bobokalonov R.R. & Bobokalonov P.R.</i> Role of smiling in interpersonal relationships, smiling and laughter symptoms.....	360
<i>Bobokalonov R. & Klimentova Z.</i> Neuropsycholinguistic problems of semantic-functionally formed speeches.....	368
<i>Bobokalonov R.R. & Saidova O.S.</i> Neuropsycholinguistics: motivational competence in the prevention of stroke in charismatic individuals.....	375
<i>Ergasheva G.I. & Mahmudova R.Z.</i> Neyrolingvistikaning jamiyatimiz taraqqiyotidagi tutgan o'rni.....	380
<i>Фарходова М.</i> Психолингвистическая характеристика основных особенностей французского дискурса моды.....	385
<i>Jabbarova M.X. & Rahimova M.F.</i> Ayol obrazidagi paradigmatic munosabatlar.....	390
<i>Жунусова Ж.Н.</i> Современные двуязычные словари коммуникативной направленности в аспекте прагмалингвистики.....	396
<i>Jo'rayeva M. & Baxtibayeva A.</i> Reklama matnlarining fransuz tilidan o'zbek tiliga tarjimasidagi jozibadorlik.....	401
<i>Kamolova S.J.</i> Utilisation des noms personnels et recherché intentionale du sens éponymique.....	405
<i>Narzoullaeva D.B. & Sharipboyeva D.B.</i> Exploration des traductions du Coran: Étude scientifique, impact culturel et historique.....	410
<i>Nasimova F.S. & G'aipova G.X.</i> Fransuz gastronomik terminosferasining o'ziga xos xususiyatlari.....	415
<i>Nasibboyeva M.</i> Extralinguistic factors of economic vocabulary development: linguistic and cultural aspect.....	420
<i>Rustamova F.I. & Kuchimova K.Y.</i> Diskurs, nutq va astronomik terminlar talqini.....	426
<i>Ro'ziyev Y.B.</i> Nemis adabiy tilida o'zlashtirma nutq.....	431
<i>Sobirova D.R.</i> Functional-pragmatic characteristics and classification of advertising.....	435
<i>Xamidova M.H. & O'ktamova G.X.</i> Fransuz tilida vaqt tushunchasining leksik ifodalanishi.....	441
<i>Хаятова Н.И. & Бекмуродова С.Ш.</i> Характерные черты сленга: сленг в смс и грамматические средства выражения.....	445
<i>Xolova Sh.D. & Mahmudova D.O.</i> Ijobiy emotiv frazemalar: komponentlar tarkibi va tahlili.....	456
<i>Shahabitdinova Sh.H. & Davlatova H.U.</i> Muloqotda gender xususiyatlarining aks etishi.....	460
3-SHO'BA. ZAMONAVIY ADABIYOTSHUNOSLIK VA LINGVOFOLKLORISTIKA TADQIQOTLARI	465
<i>Abdullayeva N.N & Yakubova A.O.</i> Caractéristiques nationales des proverbes français.....	466
<i>Абдуллаева Н. & Мухамадова Г.</i> Французская культура: пословицы, с благополучия к искусству жизни.....	471
<i>Абдуллаева Н. & Тешаева М.</i> Тематические сходства узбекских и французских пословиц.....	476

<i>Adizova O.I.</i> Fransuz folklorshunosligida bolalar o‘yinlarining o‘ziga xos xususiyati.....	481
<i>Adizova O.I. & Jumaboyev Z.R.</i> Maqollar va ularning kelib chiqish tarixi.....	485
<i>Adizova O.I. & Qodirova G.S.</i> Xalq epik janrida afsonalarning o‘rni.....	490
<i>Adizova O.I. & Sharipova M.V.</i> Tarixiy va zamonaviy asarlarning yaratilish tarixi va til xususiyatlari.....	494
<i>Akramov B.Q. & Zaripov J.A.</i> Caractéristiques linguistiques des terminologiques commerciaux français	499
<i>Arziqulova X.A. & Kodirova D.M.</i> Muhabbati rad etilgan Fedra.....	505
<i>Bakaeva M.K. & Salimova H.</i> Teodor Drayzerning “Amerika fojiasi” romanida ona obrazini yaratishda qo‘llangan uslubiy vositalar	510
<i>Bobokalonov O.O., Akhmatova N.A. & Khayrullayeva S.A.</i> Représentation symbolique des phytonymes dans les titres des œuvres françaises en prose.....	514
<i>Haydarova N.</i> Baxtin qarashlarida interdiskursivlik kategoriyasining o‘ziga xos xususiyatlari.....	523
<i>Инамова М.Т.</i> Способы презентации фразеологического материала в процессе изучения английского языка студентами первого курса филологических факультетов.....	526
<i>Ikromova L. & Rajabova Z.</i> Fransuz tilida maqol va matallarning asl hamda ko‘chma ma’nolarda ifodalanishi.....	534
<i>Jo‘rayeva M.M. & Matyakubov O.Q.</i> Fransuz va o‘zbek ertaklarida naqlarning strukturasi «mumkinlik-shart» modallik kategoriyasining xususiyati.....	539
<i>Jo‘rayeva M.M. & Zokirova M.B.</i> Yozma matbuotda sarlavhalarning roli va ahamiyati.....	547
<i>Juraeva M.M.</i> Représentations culturelles et symboliques des modalités dans les contes de fées français.....	553
<i>Karimova Z.U.</i> Do‘stlik konsepti bilan ifodalangan maqollarda moddiy talqini	562
<i>Latifova M.Y.</i> O‘zbek tilida erkin o‘xshatishlarning ayrim xususiyatlari	566
<i>Majidova L.B.</i> Phytonymes ensorcelés, plantes comme silhouettes littéraires dans les contes magiques.....	571
<i>Matyakubov O.Q.</i> Rôle des contes de fées sur différents sujets dans le développement spirituel des enfants.....	578
<i>Mirzoyeva Y.</i> “Haqiqatmi yoki badiiy to‘qima” yoxud qadim xalqlar yuksak madaniyati yo‘g‘rilgan asar.....	586
<i>Nuritdinova N.N. & Sayfullayeva N.N.</i> O‘zbek xalqining chin do‘sti, tarjimon va shoir A. Faynbergning nazariy qarashlari	591
<i>Otajanova L.O.</i> Tarixiy koloritni ifodalashda allyuziyaning uslubiy figura sifatida tarjimada saqlanishi.....	596
<i>Ochilov N.S.</i> Oskar Uayld “Dorian Grey surati” asarining o‘zbek tarjimoni mahorati.....	600
<i>Ochilov U.S.</i> Exploring the magical elements in “Doctor Sleep” and “The Shining” by S.King.....	605
<i>Панченко Л.Н.</i> Лесная женщина Тянварпэква – персонаж мансийского фольклора.....	610
<i>Rasulova M.M.</i> Narrativa di “Oceano-mare” di Alessandro Baricco	619
<i>Rustamova F. & Najmiddinova N.</i> Ertak xalq og‘zaki badiiy ijodining eng qadimiy namunasi.....	624
<i>Рузметова Г.</i> Порядок слов в предложении французской литературной сказки.....	628
<i>To‘yboeva Sh.R. & Jo‘raqulova N.X.</i> Badiiy asarlar tarjimasida inversiyaning ifodalanishi	632
<i>Ульрих Т.М.</i> Этнографизм романа Ю.Н. Шестилова «откровения кралатого пастора».....	637
<i>Xayriddinova M.F.</i> Onore de Balzakning “Gorio ota” asarida “ota” obrazining berilishi	644
<i>Шаронов А. & Шаронова Е.</i> Космология и философия эрзянского мифа о сотворении мира.....	650
<i>Шаронова Е., Савонина Н.</i> Эпико-героический образ в эрзянском эпосе «Масторава».....	663
4-SHO‘BA. TIL VA TA’LIM	672
<i>Abdirakhimova M.N.</i> Problems of speaking skills among students in English teaching and their solutions.....	673

<i>Akramov B. & Abdurahimova M.</i> Fransuz tilshunosli tijorat terminoleksiyasi strukturaviy-semantik mohiyati.....	679
<i>Akramov B.Q. & Raxmatov M.F.</i> Fransuz tilidagi tijorat terminologiyasining etimologik xususiyatlari.....	682
<i>Alimova M.</i> Contrastive analysis as the systematic study of non-related languages.....	686
<i>Bobokalonov O.O., Tilavov D.Y. & Temirov S.T.</i> Défis et stratégies des locutions françaises et leur traduction d'après l'ouvrage de Pierre Guiraud.....	691
<i>Bobokalonov O.O., Bozorova D.Sh. & Jumayeva Sh.S.</i> Didactique de l'enseignement des phytonymes dans différentes cultures.....	699
<i>Bobokalonov R.O.</i> Analyse lexico-sémantique des termes médicaux en français	712
<i>Farkhodova M.Y.</i> Cognitive analysis of the concept indefiniteness in the English and Uzbek languages.....	717
<i>Gofurova S. & Mambetagiya A.</i> Increasing students' intercultural communication competence through English..	722
<i>Hojiyeva G.S. & Izzatulloeva Z.K.</i> Xorijiy tillarni o'rganishda zamonaviy metodlar va interfaol o'yinlar roli....	727
<i>Hojiyeva G.S. & Xamdamov T.D.</i> Frazeologik birliklar Gi de Mopassan asarlari tarjimasida tadqiqi misolida.....	732
<i>Joo Deok & Bobokalonov O.O.</i> Rôle des langues étrangères en Ouzbékistan, notamment pour le développement du tourisme à Boukhara.....	737
<i>Jo'rayeva M.M. & Karimova S.B.</i> Xorijiy tillarni o'rgatishda og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishning samarali usullari.....	745
<i>Jo'rayeva M.M. & Abdullayeva S.I.</i> Fransuz gazeta sarlavhalarida leksik birliklar tarkibi va xususiyatlari.....	751
<i>Jumadullayeva G.F.</i> The role of educational cluster in teaching English.....	756
<i>Khabiroya Z.A.</i> Conducting ESP course through gamification.....	763
<i>Mamadjonov V.A.</i> La prise en compte des exigences de compétence européennes générales dans l'enseignement des langues étrangères.....	770
<i>Mbede Ambassa L.B.</i> Les nouvelles tendances méthodologiques dans l'enseignement des langues étrangères.....	774
<i>Messi T.J.</i> Développement des compétences langagières orales des apprenants ouzbeks: entre la compréhension et l'expression orales, cas spécifique de l'AFT.....	792
<i>Nasimova F.S. & Haydarova N.J.</i> Milliy oshxona tushunchasi nazariy jihatdan.....	792
<i>Nematullaeva M.R.</i> Importance of Virtual Reality in English language teaching.....	806
<i>Nuritdinova N. & Qalandarova R.</i> Chet tillarni o'qitishda zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish....	810
<i>Radjabov R.R.</i> Simplification de l'orthographe française.....	814
<i>Radjabov R. & Ismatova G.</i> Fransuz badiiy asarlari o'zbek tili tarjimalarida evfemizmlar ifodalanishi.....	819
<i>Quziyev S.I.</i> Turizm talabalari uchun xorijiy tillarni o'qitishning zamonaviy shakllari.....	824
<i>Tairova M. & Toshtonboeva M.</i> «Portfolio de langues» lors de l'enseignement d'une langue étrangère.....	827
<i>Teshaeva D.</i> Enhancing CALL for EAP (English for Academic Purposes) and ESP Students.....	832
<i>To'yboeva Sh.R.</i> Tarjima strategiyalarini o'rganish muammolari.....	835
<i>Xayatova N.I.</i> Fransuz tilini o'qitishda disleksiya va disgrafyaning o'rni.....	840
<i>Shokirova M.N.</i> Dynamique des habitudes linguistiques: comprendre la langue et l'écriture comme un art.....	844

FRANSUZ GAZETA SARLAVHALARINING ASOSIY TURLARI

 Bukhara, Uzbekistan

Jo'rayeva Maqsuda Muhammadovna

f.f.f.d. (PhD), katta o'qituvchi

Fransuz filologiyasi kafedrası

Buxoro davlat universiteti

✉ m.m.jurayeva@buxdu.uz

 <https://orcid.org/0000-0002-2464-237X>

 <https://scholar.google.com/citations?hl=fr&user=Y2dYUYQAAAJ>

Islomova Sojida Zokir qizi

Filologiya va tillarni o'qitish (fransuz)

ta'lim yo'nalishi 4-bosqich talabasi

Fransuz filologiyasi kafedrası

Xorijiy tillar fakulteti

Buxoro davlat universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada fransuz gazetalarida uchraydigan sarlavhalarning asosiy turlari haqida so'z boradi. Bunda biz fransuz gazetalaridan *Le Monde*, *Le Figaro* va *Libération* kabi kundalik va haftalik matbuotining 2022-yil sonlaridan foydalandik. Sarlavhalarni mavzu va grammatik tuzilishiga ko'ra tahlil qildik. Natijalar shuni ko'rsatdiki, fransuz gazetalarida nominal, fe'lli va qo'shma gapli sarlavhalar keng tarqalgan.

Kalit so'zlar: fransuz gazetolari, sarlavhalar, sarlavha turlari, nominal sarlavhalar, fe'lli sarlavhalar, qo'shma gapli sarlavhalar.

Abstract: This article examines the main types of headlines found in French newspapers. We used the 2022 editions of French daily and weekly newspapers such as *Le Monde*, *Le Figaro* and *Libération*. We analyzed the titles based on theme and grammatical structure. The results showed that noun, verb and compound headlines are common in French newspapers.

Keywords: French newspapers, headings, title types, nominal headings, verb headings, compound sentence headings.

Аннотация: В данной статье рассматриваются основные типы заголовков, встречающиеся во французских газетах. Мы использовали выпуски ежедневных и еженедельных французских газет 2022 года, таких как *Le Monde*, *Le Figaro* и *Libération*. Мы проанализировали названия по теме и грамматической структуре. Результаты показали, что именные, глагольные и составные заголовки распространены во французских газетах.

Ключевые слова: французские газеты, заголовки, типы заголовков, номинальные заголовки, заголовки глаголов, заголовки наречий.

Kirish.

Gazeta sarlavhalari o‘quvchilarni jalb qilishda va maqolaning asosiy g‘oyasini yetkazishda muhim rol o‘ynaydi [1]. Sarlavhalar matbuot tilining o‘ziga xos xususiyatlarini aks ettiradi va turli tillarda turlicha bo‘lishi mumkin [2]. Fransuz gazetalar sarlavhalari o‘zining qisqaligi, lo‘ndaligi va ta’sirchanligiga ko‘ra ajralib turadi [3]. Ushbu tadqiqotning maqsadi fransuz gazetalarida qo‘llaniladigan sarlavhalarning asosiy turlarini aniqlash va tavsifini berishdan iborat.

Gazeta sarlavhalari nafaqat o‘quvchilarni jalb qilish va maqolaning asosiy g‘oyasini yetkazishda, balki nashrning umumiy yo‘nalishi va uslubini belgilashda ham muhim ahamiyatga ega. Sarlavhalar gazeta sahifasida eng ko‘zga tashlanadigan unsur bo‘lib, o‘quvchining diqqatini qisqa vaqt ichida o‘ziga jalb qilishi kerak. Shu sababli, sarlavhalar gazeta uslubining muhim tarkibiy qismi sanaladi va ularning tuzilishi, tili, mavzusi matbuot tilining xususiyatlarini aks ettiradi.

Fransuz matbuoti dunyoda o‘zining boy tarixi va an‘analari bilan mashhur. Fransiyada gazetalar XVII asrdan boshlab paydo bo‘la boshlagan va bugungi kunda ham yetakchi o‘rinni egallab kelmoqda. Fransuz gazetalar nafaqat mamlakatning ichki hayoti, balki xalqaro miqyosdagi muhim voqea va muammolarni ham yoritib boradi. Ularning tili va uslubi davr talablari, o‘quvchilar ehtiyojlari ta’sirida izchil rivojlanib, o‘zgarib borgan.

Ushbu maqola fransuz gazetalar sarlavhalarini yangi davr materiallari asosida o‘rganish va tahlil qilishga qaratilgan. Ishning maqsadi bugungi fransuz matbuotida qo‘llanilayotgan sarlavhalarning asosiy turlarini aniqlash, hamda, ularning grammatik va mavzu xususiyatlarini yoritishdan iborat. Bu esa fransuz tilshunosligi va matbuot tilini o‘rganish uchun muhim ahamiyat kasb etadi.

Gazeta sarlavhalarini tahlil qilishda Fransiyaning uchta yirik milliy gazetasi – Le Monde, Le Figaro va Libérationni tanlab oldik. Sarlavhalar ikki mezon asosida tahlil qilindi: mavzu jihatdan va grammatik tuzilish jihatdan. Mavzuga ko‘ra sarlavhalar quyidagi toifalarga ajratildi: siyosat, iqtisodiyot, jamiyat, sport, madaniyat va boshqalar. Grammatik tuzilishiga ko‘ra esa sarlavhalar nominal (otli), fe‘lli va qo‘shma gapli turlarga bo‘lindi [4].

Tadqiq qilish jarayonida kontekstual va grammatik tahlil usullaridan foydalandik. Olingan natijalar sifat va miqdoriy jihatdan tahlil qilindi.

Fransuz gazetalar sarlavhalarining o‘ziga xos xususiyatlari turli tadqiqotchilar tomonidan o‘rganilgan. Xususan, Sullet-Nylander, F. [5], Yakhontova, T. [6], G. P. Komur [10] kabi tilshunoslar o‘z ishlarida fransuz gazetalar sarlavhalarining sintaktik tuzilishi, leksik-semantik xususiyatlarini tahlil qilganlar. Biroq, fransuz matbuoti doimiy ravishda rivojlanib, yangilanib boradi va sarlavhalarning ham shakl va mazmun jihatidan takomillashib borishi tabiiy.

Tahlil natijalariga ko‘ra, fransuz gazetalarida nominal sarlavhalar eng ko‘p uchraydi (45%). Bunday sarlavhalarda ot yoki otlashgan so‘z birikmalari ishlatiladi va fe‘l tushirib qoldiriladi. Masalan: "Présidentielle 2022: les enjeux du débat

télévisé" (Le Monde, 2022/04/20).

Fe’lli sarlavhalar ham tez-tez uchraydi (32%). Ularda fe’lning hozirgi yoki o’tgan zamon shakli qo’llaniladi. Masalan: "La Russie envahit l’Ukraine" (Le Figaro, 2022/02/24).

Qo’shma gapli sarlavhalar ham ancha keng tarqalgan (23%). Ular ikki yoki undan ortiq sodda gapdan tashkil topadi va ko‘pincha ergashtiruvchi bog‘lovchilar yordamida biriktiriladi. Masalan: "Réforme des retraites: les syndicats maintiennent la pression, le gouvernement temporise" (Libération, 2022/12/04).

Mavzuga ko‘ra sarlavhalarning aksariyati siyosat (35%), iqtisodiyot (24%) va jamiyat (20%) masalalariga bag‘ishlangan. Sport, madaniyat va boshqa mavzular kamroq uchraydi.

Fransuz gazetolari sarlavhalarining tahlili bir necha muhim jihatlarni aniqlashga imkon berdi. Avvalo, sarlavhalarning grammatik tuzilishi gazeta uslubining o‘ziga xos xususiyatlarini aks ettiradi. Nominal sarlavhalarning ko‘pligi (45%) fransuz gazetalarida ixchamlikka, lo‘ndalikka intilishni ko‘rsatadi. Bunda ot va otlashgan so‘z birikmalari voqea yoki hodisaning mohiyatini qisqa va aniq ifoda etish imkonini beradi [8]. Bunday sarlavhalar ko‘pincha asosiy mavzuni yorituvchi kalit so‘zlarni o‘z ichiga oladi va o‘quvchining e’tiborini jalb qiladi.

Fe’lli sarlavhalar (32%) esa voqealarning dinamikasini, harakatni ifodalashga xizmat qiladi. Ularda ko‘pincha hozirgi yoki o’tgan zamon fe’llari ishlatiladi va bu orqali xabarning dolzarbligi, yangiligi ta’kidlanadi [9]. Fe’lli sarlavhalar o‘quvchini maqolani o‘qishga undaydi, chunki ular voqeaning rivojlanishini, natijasini bilishga qiziqish uyg‘otadi.

Qo’shma gapli sarlavhalar (23%) fransuz gazetalarida mavzuning murakkabligi, ko‘p qirraliligi, ba’zan esa ziddiyatli xarakterini ko‘rsatishda muhim rol o‘ynaydi. Bunday sarlavhalar ikki yoki undan ortiq sodda gapdan tashkil topadi va ergashtiruvchi bog‘lovchilar yordamida biriktiriladi. Ular orqali muammoning turli jihatlari, sabablar va oqibatlar, turli nuqtai nazarlar yoritiladi [10]. Qo’shma gapli sarlavhalar o‘quvchini tahliliy fikrlashga, voqealarning mohiyatini chuqurroq anglashga undaydi.

Sarlavhalarning mavzuga ko‘ra taqsimoti fransuz matbuotining an’anaviy yo‘nalishlarini aks ettiradi. Siyosat (35%), iqtisodiyot (24%) va jamiyat masalalari (20%) fransuz gazetalarida sarlavhalarida yetakchi o‘rin tutadi. Bu jamiyatdagi dolzarb muammolar, davlat va xalqaro miqyosdagi muhim voqealarga bo‘lgan katta qiziqishni ko‘rsatadi. Ayni paytda, sport, madaniyat va boshqa sohalarga oid sarlavhalarning nisbatan kamligi fransuz matbuotining umumiy yo‘nalishi haqida tasavvur beradi.

Olingan natijalar fransuz gazetalarida ishlatiladigan sarlavhalar tilining o‘ziga xos xususiyatlarini ko‘rsatadi. Nominal sarlavhalarning ko‘pligi fikrning lo‘nda va ta’sirchan ifoda etilishiga intilish bilan izohlanadi [5]. Fe’lli sarlavhalar voqealarning dinamikasini, harakatni ifodalasa, qo’shma gapli sarlavhalar murakkab

mavzu va muammolarni yoritishga xizmat qiladi [6].

Sarlavhalardagi mavzular jamiyatdagi dolzarb masalalar va gazetalarning yo‘nalishini aks ettiradi. Fransuz matbuotida an‘anaviy ravishda siyosat, iqtisodiyot va ijtimoiy hayot masalalari katta o‘rin tutadi [7].

Tadqiqot natijalari fransuz tilini, xususan, matbuot tilini o‘rganishda, shuningdek, jurnalistlarga sarlavhalarni shakllantirish va mukammallashtirishda yordam berishi mumkin. Bundan tashqari, boshqa tillar bilan qiyosiy tadqiqotlar uchun ham asos bo‘la oladi.

Fransuz gazetalari sarlavhalarining o‘ziga xosligi nafaqat grammatik tuzilishi va mavzularida, balki tilning emotsional-ekspressiv vositalari qo‘llanishida ham namoyon bo‘ladi. Sarlavhalarda tez-tez metafora, metonimiya, o‘xshatish kabi tasviriy ifodalar, shuningdek, frazeologizmlar, so‘z o‘yinlari ishlatiladi [11]. Bu esa sarlavhalarning ta‘sirchanligini oshiradi, o‘quvchining hissiy munosabatini shakllantiradi.

Shu bilan birga, fransuz gazetalari sarlavhalarida tilning iqtisodiy tamoyili ham kuzatiladi. Ya‘ni, imkon qadar qisqa va lo‘nda shaklda maksimal ma‘no ifodalashga harakat qilinadi [12]. Bu o‘quvchining vaqtini tejaydi va sarlavhani tez ilg‘ab olishga yordam beradi.

O‘rganish natijalari fransuz gazetalarning til xususiyatlarini, ularning jamiyatdagi o‘rni va ta‘sirini yaxshiroq tushunish imkonini beradi. Xususan, sarlavhalar tahlili orqali fransuz matbuotining ustuvor mavzu va muammolarga munosabati, siyosiy va ijtimoiy jarayonlardagi ishtiroki haqida xulosa chiqarish mumkin.

Ayni paytda, kelajakda boshqa davrlar, boshqa nashrlar misolida ham shu kabi tadqiqotlar o‘tkazish fransuz matbuoti tilining tarixiy taraqqiyoti, o‘zgarishlarini kuzatish imkonini beradi [13]. Bundan tashqari, fransuz gazetalari sarlavhalarini boshqa tillar, jumladan, o‘zbek tilidagi gazeta sarlavhalari bilan qiyosiy o‘rganish ham qiziqarli natijalar berishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, fransuz gazetalari qo‘llaniladigan sarlavhalarning asosiy turlari nominal, fe‘lli va qo‘shma gapli sarlavhalardir. Mavzu jihatidan siyosat, iqtisodiyot va jamiyat masalalariga oid sarlavhalar ustunlik qiladi. Tadqiqot natijalari fransuz matbuoti tilini chuqurroq o‘rganish va tahlil qilishga imkon beradi hamda boshqa tillar bilan qiyosiy tadqiqotlar uchun zamin yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Bell, A. (1991). *The Language of News Media*. Oxford: Blackwell.
2. Develotte, C., & Rechniewski, E. (2001). *Discourse analysis of newspaper headlines: a methodological framework for research into national representations*. *Web Journal of French Media Studies*, 4(1).
3. Furet, C. (1995). *Le titre: pour donner envie de lire*. Paris: CFPJ.
4. Hoek, L. H. (1981). *La marque du titre*. La Haye: Mouton.

5. Sullet-Nylander, F. (1998). Le titre de presse. Analyses syntaxique, pragmatique et rhétorique (Doctoral dissertation, Stockholms universitet).
6. Yakhontova, T. (2003). English academic writing for students and researchers. Lviv: PAIS.
7. Zpd.fr (2022). La presse française et son histoire. Accessed on 20.11.2022.
8. Charaudeau, P. (2005). Les médias et l'information. L'impossible transparence du discours. Bruxelles: De Boeck.
9. Engel, D. M. (2000). Syntaxe à la une : la structure des titres de journaux français et britanniques. *The Web Journal of French Media Studies*, 3(1).
10. Komur, G. P. (2010). Analyse linguistique des titres de presse. *Le français aujourd'hui*, (4), 79-88.
11. Leroy, S. (2005). Le détournement dans les titres de presse : un marquage dialogique ?. *Dialogisme et polyphonie*, 201-214.
12. Rebeyrolle, J., Jacques, M. P., & Lemarié, J. (2009). Titres et intertitres dans l'organisation du discours. *Journal of French Language Studies*, 19(2), 269-290.
13. Vignoux, G. (1999). *Les mots de la presse écrite*. Paris: Belin.
14. JM Muhammadovna Matbuot va jurnalistika ФАН ВА ТЕХНОЛОГИЯЛАР ТАРАККИЁТИ ИЛМИЙ - ТЕХНИКАВИЙ ЖУРНАЛ 4 (7), 235-238
15. M Jo'rayeva FRANSUZ GAZETA SARLAVHALARINING SINTAKTIK XUSUSIYATLARI Вестник НУУз 1 (1), 211-214
16. JM Mukhammadovna, BA Khamidovna NEWSPAPER DISCOURSE AND ITS CHARACTERISTICS.
17. Kuldashova, N. B. "National and cultural features of sports terminology in French and Uzbek." The dissertation submitted for the degree of PhD. В (2020): 1-148.
18. Kuldashova, Navbakhor Bobokulovna, et al. "The importance of terminology in linguistics." *Scientific reports of Bukhara state university* 3.3 (2020): 106-109.
19. Kuldashova, N. B., Xamidova, M. X., Kuldashova, K. N. B., & Khamidova, M. K. (2020). The importance of terminology in linguistics. *Scientific reports of Bukhara state university*, 3(3), 106-109.